

Priprava in ocena Načrta ravnanja z raziskovalnimi podatki

Delavnica za raziskovalke in dr. študentke na Fakulteti za socialno delo

Vodi:

Dr. Sonja Bezjak, Arhiv družboslovnih podatkov

Delavnica na FSD

22. 5. 2023

Vsebina seminarja

Kaj so raziskovalni podatki

Zakaj NRRP

Kaj je podatkovna objava

Izkušnje iz prakse

Izpolnjevanje obrazcev & razprava

Kaj so raziskovalni podatki

... predstavljajo **osnovno podlago za znanstveno raziskovanje** in z analizo omogočajo izpeljavo teoretično ali uporabno naravnanih zaključkov.

(Priprava raziskovalnih podatkov za odprti dostop: priročnik za raziskovalce, 2015)

Raziskovalni podatki so vse informacije, ki so bile zbrane, opazovane, proizvedene ali ustvarjene za potrditev izvirnih raziskovalnih ugotovitev.

(Univerza v Leedsu, Knjižnica)

INFORMATION TYPES

To „gradivo“ najdemo v različnih oblikah, na primer **„dejstva, opazovanja, intervjuji, posnetki, poskusi, simulacije in programska oprema**; številčni, opisni in vizualni; surovi, očiščeni in obdelani“ (Van Berchum & Grootveld, 2017).

Pogosti raziskovalni podatki

	Družboslovje	Humanistika in umetnost
Primeri podatkov	<ul style="list-style-type: none">• Javnomnenjske raziskave• Ankete• Intervjuji• Množični mediji, družbeni mediji• Laboratorijski poskusi• Terenski poskusi• Zapiski o terenskem delu• Demografski zapisi• Popisi prebivalstva• Volilni zapisi• Ekonomski kazalniki	<ul style="list-style-type: none">• Časopisi• Fotografije, video gradivo• Pisma• Dnevniki• Literatura: knjige, članki• Cerkevni zapisi• Sodni zapisi• Zemljevidi• Umetniški artefakti• zgodovinski artefakti
Možni viri	<ul style="list-style-type: none">➤ Ustvarjanje lastnih podatkov➤ Od drugih raziskovalcev➤ Podatkovni repozitoriji➤ Obstoječi zapisi	<ul style="list-style-type: none">➤ Knjižnice➤ Arhivi➤ Muzeji➤ Javne/korporativne/vladne evidence➤ Podatkovni repozitoriji

Metode raziskovanja v socialnem delu

Kaj je NRRP

„Z njim opredelimo ključne aktivnosti in strategije, ki pomagajo zagotoviti, da so podatki visoke kakovosti, varni, trajnostni in – kadar je mogoče – dostopni in ponovno uporabni.“

(OpenAire [Research Data Management Handbook](#))

Je dokument, v katerem **opišemo, kakšne podatke bomo zbirali, kako bomo z njimi ravnali v projektu in po koncu projekta.**

Natančneje:

- kako bomo opisali, analizirali in hranili podatke?
- Na kak način bomo arhivirali in delili podatke?

Zagotovi standardizacijo, ponovljivost in omogoči diseminacijo.

CESSDA Training Team (2017 - 2022). *CESSDA Data Management Expert Guide*. Bergen, Norway: CESSDA ERIC. Retrieved from <https://dmeq.cessda.eu>

Primer: EK v okviru Obzorje Evropa

Proper Research Data Management (RDM) is mandatory for any Horizon Europe project generating or reusing research data. It is a key part of Horizon Europe's open science requirements.

In Horizon Europe, *beneficiaries must manage the digital research data generated in the action ('data') responsibly, in line with the **FAIR principles**, and should at least do the following:*

- Prepare a Data Management Plan (DMP) and keep it updated throughout the course of the project
- Deposit data in a trusted repository and provide open access to it ('as open as possible, as closed as necessary')
- Provide information (via the same repository) about any research output or any other tools and instruments needed to re-use or validate the data

Keep in mind that 'research data' is a very broad concept and certainly not limited to numerical/tabular data.

<https://www.openaire.eu/how-to-comply-with-horizon-europe-mandate-for-rdm>

Odprta znanosti, odprti podatki & načela FAIR

Findable

Najdljivi

Da bi olajšali samodejno odkrivanje ustreznih zbirk podatkov, **morajo (meta)podatke zlahka najti tako ljudje kot stroji**, pri čemer jim mora biti **dodeljen trajni identifikator**.

Accessible

Dostopni

Omejitve uporabe podatkov in protokoli za poizvedovanje ali kopiranje podatkov **so jasno določeni** tako za ljudi kot za stroje.

Interoperable

Povezljivi

(Meta)podatki morajo **uporabljati standardizirane izraze** (nadzorovane slovarje), se sklicevati na druge (meta)podatke in biti strojno uporabni.

Reusable

Ponovno uporabni

(Meta)podatki so dovolj dobro opisani, da jih lahko razumejo tako ljudje kot računalniki, ter imajo jasno in dostopno dovoljenje za uporabo podatkov.

Končni cilj NRRP je objava podatkov

- Priloga znanstvenemu članku
- Institucionalni podatkovni repozitorij
- Splošni podatkovni repozitorij
- Področni podatkovni repozitorij
- Zaupanja vreden področni repozitorij**

Repozitorij Univerze v Ljubljani

ADP - Primer področnega z.v. arhiva podatkov

Slovenski Arhiv družboslovnih podatkov

- Več kot 750 raziskav
- Raziskave od 1960 naprej
- Podatki, metode, vprašalniki, objave

<https://www.adp.fdv.uni-lj.si/>

Konzorcij evropskih arhivov družboslovnih podatkov (CESSDA)

- Opisi več kot 38.000 raziskav
- V angleščini in nacionalnih jezikih

<https://datacatalogue.cessda.eu/>

Data Catalogue

The CESSDA Data Catalogue contains the metadata of all data in the holdings of CESSDA's service providers. It is a one-stop-shop for search and discovery, enabling effective access to European social science research data.

Objava podatkov

Podatkovno objavo je treba obravnavati kot **prvovrsten raziskovalni rezultat**

(Knowledge Exchange, 2013).

Da bi zbirka podatkov "štela" kot objava, mora biti:

- ustrezno **dokumentirana z metapodatki**,
- pregledana glede **kakovosti**,
- mogoče jo je poiskati in najti **v katalogih** (ali podatkovnih zbirkah),
- opremljena z informacijami za **citiranje** v člankih.

Costas, R., Meijer, I., Zahedi, Z. and Wouters, P. (2013). The Value of Research Data - Metrics for datasets from a cultural and technical point of view. A Knowledge Exchange Report, available from www.knowledge-exchange.info/datametrics

PUBLICATIONS AND DATA

Citiranje podatkov

Analizirane podatke, ki so podlaga grafom, tabelam, slikam, **je potrebno citirati znotraj besedila** in tudi **med uporabljenimi viri in literaturo ob koncu besedila**. Le tako je mogoče **izpolniti zahtevo po transparentnosti in preverljivosti raziskovalnega dela**.

Kako citiram raziskavo?

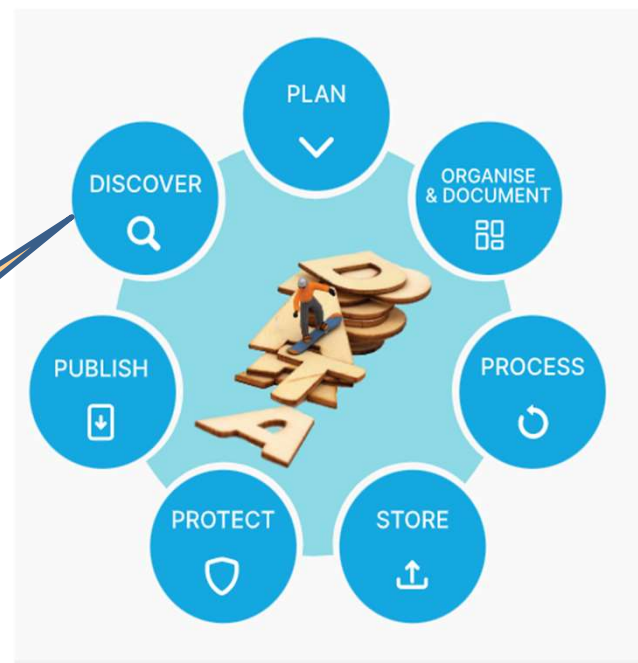
Sedmak, M., Gornik, B., Medarić, Z., Dežan, L. in Zadel, M. (2022). *MiCREATE - Priseljeni otroci in priseljske skupnosti v spreminjajoči se Evropi, 2021: Anketa med učenci in dijaki* [Podatkovna datoteka]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov. ADP - IDNo: MICREO21. https://doi.org/10.17898/ADP_MICREO21_V1

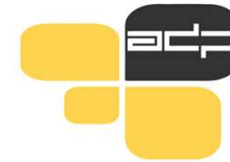
Iskanje podatkov

„Življenjski krog raziskovalnih podatkov je model, ki ponazarja faze ravnanja s podatki in opiše pretok podatkov od začetka do konca raziskovalnega projekta.“

[\(Princeton Research Data Service\)](#)

Uporaba podatkov, ki so jih zbrali drugi, je lahko boljša rešitev kot zbiranje novih podatkov.

Konzorcij CESSDA

National Service Providers

Members

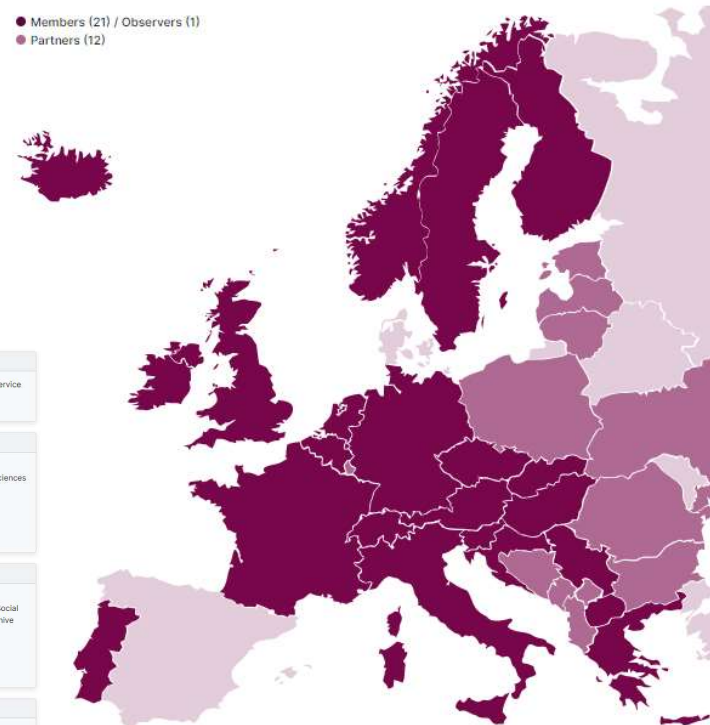
Austria AUSIDA The Austrian Social Science Data Archive 	Belgium SOSSHA Social Sciences and Digital Humanities Archive 	Croatia CROSSDA Croatian Social Science Data Archive
Czech Republic CSDA Czech Social Science Data Archive 	Finland FSD Finnish Social Science Data Archive 	France PROSECO PROSECO Research Infrastructure
Germany GESIS Leibniz Institute for the Social Sciences 	Greece SoDa.Net Greek Research Infrastructure for the social sciences 	Hungary TÁRKI The Tárki Data Archive
Slovenia ADP Social Science Data Archives 	Sweden SD Swedish National Data Service 	United Kingdom UKDS UK Data Service

Observers

Switzerland FORS Swiss Centre of Expertise in the Social Sciences

Ireland DATICE The Ireland Social Science Data Service 	Ireland ISSDA Irish Social Science Data Archive 	Italy DASSI Data Archive Social Sciences Italy
Netherlands DANS Data Archiving and Networked Services 	North Macedonia ME-DASS Social Science Data Archive of North Macedonia 	Norway Sikt Norwegian Agency for Shared Services in Education and Research
Portugal APIS Portuguese Social Information Archive 	Serbia DCS Data Centre Serbia for Social Sciences 	Slovakia SASD Slovak Archive of Social Data

● Members (21) / Observers (1)
 ● Partners (12)

Partners

Albania ADAS Albanian Data Archive for Social Science 	Bosnia and Herzegovina Data Archive for Social Sciences - Bosnia and Herzegovina 	Bulgaria The national data service
Estonia University of Tartu Library 	Kosovo KSSDC The Kosovo Social Sciences Data Centre 	Latvia LSSDA The Latvian Social Sciences Data Archive
Lithuania LIDA Lithuanian Data Archive for Humanities and Social Sciences 	Luxembourg LISER Luxembourg Institute of Socio-Economic Research 	Montenegro MSSDA The Montenegrin Social Science Data Archive
Poland PADS Polish Social Data Archive 	Romania RODA Romanian Social Data Archive 	Ukraine The Ukraine National Data Bank of Sociological Data "Kyiv archive"

Katalog podatkov CESSDA

Consortium of European Social Science Data Archives

cessedc Data Catalogue

Reset filters Clear search

- Topic ?
- Collection years ?
- Country ?
- Publisher ?

social work English ?

6924 studies found in English from a total of 38221 About User Guide REST API

Results per page 30 Sort by Relevance

1 2 3 4 ...

Evaluation of the Frontline Fast-Track *Social Work* Training Programme Pilot, 2016
Scourfield, J., Cardiff University, School of Social Sciences

Abstract copyright UK Data Service and data collection copyright owner. The Evaluation of the Frontline Fast-Track Social Work Training Programme Pilot, 2016 study is a quasi-experiment involving simulated social work practice that was independently rated by assessors. The dataset includes information about participants' educational backgrounds and other circumstances and self-evaluation by students, as well as the ratings of assessors. Frontline is a fast-track social work training programme...

Read more Study description available in: EN Access data

Tampere Praksis: Adult *Social Work* Clients' Views on Applying for *Social* Assistance 2018
Tampere Praksis Project

This dataset consists of four interviews with adult social work clients in Tampere, Finland. Themes of the interviews included applying for basic social assistance, importance of social assistance for personal finances, and the role of their appointed social worker. The data were collected after the transfer of the responsibility for granting basic social assistance from municipal social welfare offices to the Social Insurance Institution of Finland (Kela). The interviews discussed...

Read more Study description available in: EN FI Access data

<https://datacatalogue.cessda.eu/>

Zakaj NRRP

- **Zahteve izobraževalne organizacije oz. financerja:**

- [Pravilnik o doktorskem študiju Univerze v Ljubljani](#), velja od 1. 10. 2021
- P R A V I L N I K O ORGANIZACIJI IN IZVAJANJU INTERDISCIPLINARNEGA DOKTORSKEGA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA HUMANISTIKA IN DRUŽBOSLOVJE (usklajeno s pravilnikom UL)
- Navodila za ravnanje z raziskovalnimi podatki na Fakulteti za družbene vede, ki jih je na podlagi 26. člena Pravilnika o organizaciji in izvajanju raziskovalne dejavnosti na FDV na svoji seji 15. 3. 2021 sprejel Senat Fakultete za družbene vede

- **Zahteve znanstvenih revij:**

- Priporočilo, da se v članku nevede mesto dostopa do podatkov
- Zahteva, da se navede DOI

- **Skrbno načrtovanje prihrani naš čas in skrbi:**

- Pravni vidiki: GDPR, ZVOP-2, ZASP, ZRRD
- Organizacijski: kdo bo imel dostop do podatkov, kdo bo zanje odgovoren
- Tehnični: formati, licence...

Različni NRRP

- **Področni:** NRRP za družboslovje, ki smo ga pripravili v konzorciju CESSDA
 - You can [view and download the checklist as pdf](#) (CESSDA, 2019a) or [editable form](#) (CESSDA, 2019b)
- **Institucionalni:**
 - NRRP za doktorske študente na Univerzi v Ljubljani
 - NRRP za raziskovalce na Fakulteti za družbene vede, UL
- **Splošni**
 - Science Europe: Adaptable templates for organisational or disciplinary use

Različni NRRP so
izziv za vse
deležnike

Kdo uporablja NRRP

- Raziskovalke na projektu in doktorske študentke
- Ocenjevalke: mentorice, komisija...
- Raziskovalna organizacija, financer raziskave

- vprašanja, dileme
- svetovanje
- ocenjevanje
- potrjevanje

Kdo sodeluje in kdo lahko pomaga pri NRRP?

- Podatkovne svetovalke
- Podatkovni repozitoriji in raziskovalne infrastrukture (MRIC)
- Na članici ali Univerzi v Ljubljani:
 - Komisije za etiko v raziskovanju, UL- Komisija za etična vprašanja (KEV), Komisija UL za etiko v raziskavah, ki vključujejo delo z ljudmi (KERL)
 - Koordinator področja za varstvo osebnih podatkov na članici oz. DPO na članici in DPO na UL, pravne službe
 - Knjižnice
 - Računalniški centri na članici
 - Raziskovalne pisarne
- Financer raziskave

**Raziskovalna skupina;
doktorski študenti & mentorji &
komisija**

- vprašanja, dileme
- svetovanje
- ocenjevanje
- potrjevanje

Oblikovanje navodil za deležnike

Izhajati iz področja

- **RDM Guidance for Organisations**
 - [Core Requirements for Data Management Plans](#)
 - [Criteria for the Selection of Trustworthy Repositories](#)
- **RDM Guidance for Researchers**
 - [Template for Data Management Plans](#)
 - [Guiding the Selection of a Trustworthy Repository](#)
- **RDM Guidance for Reviewers**
 - [Template for a Data Management Plan Evaluation Rubric](#)

Podpora pri uvajanju načel odprte znanosti v Sloveniji (SPOZNAJ)

Ozaveščanje, usposabljanja, izobraževanja, priročnik o odprti znanosti, še posebej o ravnanju s FAIR in odprtimi raziskovalnimi podatki.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO,
ZNANOST IN INOVACIJE

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPOORNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

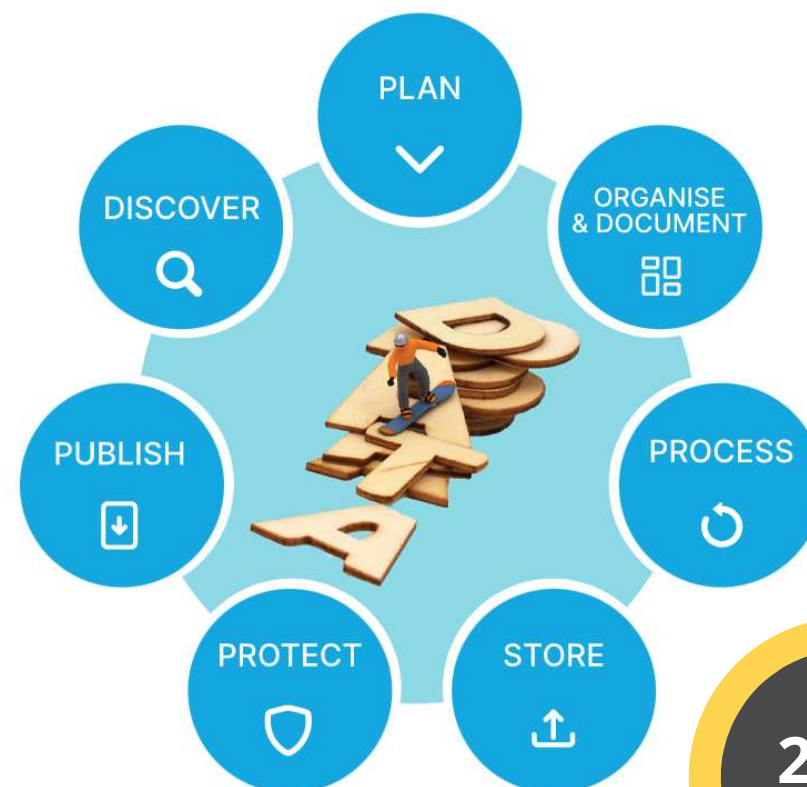
Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije ter Evropska unija - NextGenerationEU

Razprava: vprašanja & odgovori

Življenjski krog podatkov & izzivi

1. Načrtuj delo s podatki
2. Organiziraj in dokumentiraj
3. Obdelaj
4. Hrani
5. Zaščiti
6. **Objavi**
7. Poišči

Priporočamo: Učbenik CESSDA DMEG

Data Management Expert Guide

- 1. Plan >
- 2. Organise & Document >
- 3. Process >
- 4. Store >
- 5. Protect >
- 6. Archive & Publish >
- 7. Discover >
- 8. Contributors >

Data Management Expert Guide (DMEG)

The DMEG is designed by European experts to help social science researchers make their research data Findable, Accessible, Interoperable and Reusable (**FAIR**).

- [Adapt your DMP](#)
- [European diversity](#)
- [Expert tips](#)
- [Tour operators](#)

CESSDA Training Team (2017 - 2022). *CESSDA Data Management Expert Guide*. Bergen, Norway: CESSDA ERIC. Retrieved from <https://dmeg.cessda.eu/>

HVALA LEPA ZA POZORNOST IN SODELOVANJE

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede
Kardeljeva ploščad 5
1000 Ljubljana
Slovenija

 www.adp.fdv.uni-lj.si

 arhiv.podatkov@fdv.uni-lj.si

 [Arhiv.Druzboslovnih.Podatkov](https://www.facebook.com/Arhiv.Druzboslovnih.Podatkov)

 [@ArhivPodatkov](https://twitter.com/ArhivPodatkov)

